

СЕКЦІЯ 2.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

УДК 336.02

Олександр Маркович БАНДУРКА,

доктор юридичних наук, професор,

заслужений юрист України,

академік Національної академії правових наук України,

президент Кримінологічної асоціації України,

професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0240-5517>

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА: ПОНЯТТЯ І ЗАВДАННЯ

В останні роки Україна постійно стикається з різними зовнішніми і внутрішніми загрозами національній безпеці, зокрема фінансовій безпеці держави.

В умовах зовнішньої агресії Російської Федерації на Сході України національна безпека України має враховувати всі можливі ситуації, які можуть виникати навколо України чи в її внутрішньодержавному житті.

Якщо національну безпеку України розглядати як комплекс законодавчих та організаційних заходів, спрямованих на постійну захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за яких забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах економіки, правоохоронної, соціальної діяльності, житлово-комунальних послуг, охорони здоров'я, освіти, культурної політики тощо[1], то в основі всього процесу забезпечення національної безпеки України лежить фінансова безпека. Без забезпечення фінансової безпеки не може бути забезпечена національна безпека в цілому.

Фінансова безпека є надзвичайно складною багаторівневою системою, складовими якої є бюджетна, податкова, торгова, банківська, валютна, грошово-кредитна, інвестиційна безпеки, фінансова безпека строкового та фондового ринків.

На ефективність фінансової безпеки впливають різні фактори, причини й умови, які можуть виникати в тій чи іншій сфері суспільної, державної, політичної чи економічної діяльності[2].

Неефективність функціонування фінансової безпеки особливо виявляється під час політичних кризових явищ та в період політичних виборів і після них. Можна тільки спостерігати, як після кожної виборчої кампанії

економічна, а значить, фінансова ситуація в країні лише погіршується і зростають ціни, тарифи, скорочується соціальна допомога, посилюється інфляція, життєвий рівень погіршується.

Майже всі показники фінансової безпеки погіршилися з початком воєнних дій на Сході України та анексії Російською Федерацією Криму. На територіях, що межують або є безпосередньо в зоні військового конфлікту, відбувся найбільший економічний спад. Україна не тільки втратила частину території, населення, а й низку крупних промислових підприємств, сотні й тисячі інших суб'єктів підприємництва та бізнесу.

Відбулося різке скорочення обсягів промислового виробництва, спричинене закриттям або переміщенням підприємств, скорочення робочих місць, значне зниження доходів, що посилює економічно-політичну кризу в усій країні. Глобалізаційні процеси у світі, зокрема, різке гальмування росту світового ВВП, посилення грошово-кредитної політики США із зростанням відсоткових ставок, політичні вибори в тих чи інших країнах Європи, фінансові запозичення, без яких Україна не може обійтися, мають значний вплив на економіку України, на її фінансову безпеку.

Фінансова безпека держави – це стан захищеності фінансових інтересів суб'єктів господарювання на всіх рівнях фінансових відносин, забезпечення фінансовими ресурсами ефективного функціонування економічної системи та стале економічне зростання.

Фінансова безпека має забезпечувати:

- фінансову ефективність діяльності підприємства, установи, організації;
- підтримку фінансової стійкості та незалежності суб'єктів господарювання;
- досягнення високої конкурентоздатності;
- ліквідність активів;
- підтримку належного рівня ділової активності;
- захист інформаційного середовища і комерційної таємниці;
- ефективну організацію безпеки капіталу та майна суб'єкта господарювання та його комерційних інтересів;
- стимулювання розвитку суб'єкта господарювання, піднесення його фінансового капіталу, створення нових джерел фінансових ресурсів для забезпечення балансу потреб та фінансових можливостей подальшого розвитку.

На сучасному етапі розвитку України в умовах глобалізації зростає кількість, вагомість і складність загроз фінансовій безпеці України.

Для забезпечення фінансової безпеки необхідно створити ефективну систему управління фінансовою безпекою як на державному рівні, так і в окремих регіонах та на рівні окремих суб'єктів господарювання.

Держава має гарантувати такий стан фінансової безпеки суб'єктів господарювання, який дасть змогу їм своєчасно і в повному розмірі

справляти податки, робити інші надходження у бюджет, забезпечувати власний розвиток, сплачувати заробітну плату працівникам та здійснювати інші соціальні заходи для підтримки свого персоналу.

Список бібліографічних посилань

1. Венцовський Д. Ю. Актуальні виклики фінансовій безпеці України. *Фінанси України*. 2016. № 3. С. 37–50.
2. Про Національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

УДК 349.2

Леонід Володимирович МОГІЛЕВСЬКИЙ,

доктор юридичних наук, професор,

заслужений юрист України,

проректор Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6994-6086>

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні українська держава, як і переважна більшість країн світу, зіштовхнулася з рядом нових викликів соціального, економічного та політичного характеру, які суттєво вплинули на функціонування всіх сфер суспільного життя. Погіршує ситуацію і пандемія коронавірусу COVID-19, яка негативно відбилася на економічній безпеці держав. При цьому необхідно відмітити, що особливе місце в системі національної економічної безпеки посідає проблема фінансової безпеки підприємств, що має дуальний характер. З одного боку, функціонування підприємств здійснюють в умовах нестаціонарного зовнішнього середовища, для якого характерні зменшення обсягів інвестиційних вкладень, високі відсоткові ставки за довгостроковими банківськими кредитами, нестабільність податкового законодавства, що істотно знижує рівень життєздатності підприємств і підвищує ймовірність переходу у кризовий стан. З іншого боку, кризові тенденції на мікрорівні створюють передумови для негативних тенденцій розвитку регіональних систем і зниження рівня національної економічної безпеки. У зв'язку із цим особливої актуальності набули питання формування фінансової безпеки підприємств та їхнього теоретико-правового підґрунтя [1].

Варто відмітити, що поняття фінансової безпеки є відносно новим для правової сфери Української держави, що у свою чергу обумовлює